

JAAERVERSLAG
2018

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	1
OVER TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEDERLAND	2
I. MENSEN EN PARTNERS	3
INDIVIDUELE LEDEN	3
KENNIS & EXPERTISE	4
YOUNG TI	5
INSTITUTIONEEL INTEGRITEITSFORUM (2IF)	6
EXTRACTIVE INDUSTRIES TRANSPARENCY INITIATIVE (EITI).....	8
MEDIA & COMMUNICATIE	8
II. PREVENTIE, HANDHAVING EN GERECHTIGHEID	16
BETERE BESCHERMING KLOKKENLUIDERS EN BRONNEN	17
VERANTWOORDE LOBBY & LOBBYWATCH NL	18
HANDHAVING VAN ANTI-CORRUPTIE WETGEVING.....	19
ASSET RECOVERY	20
TI-NL BIJ CONFERENTIES, WORKSHOPS EN ANDERE BIJEENKOMSTEN	21
III. STERKE BEWEGING	23
ORGANISATIE EN BESTUUR.....	23
FINANCIËN EN FONDSSEN	26
MONITORING & EVALUATIE	27
TI INTERNATIONAAL	28
IV. VOORUITBLIK	30
BEGROTING	31
TOELICHTING OP DE BEGROTING	32

VOORWOORD

2018 was een uitdagend jaar voor Transparency International Nederland (TI-NL). Wij geven in dit jaarverslag een overzicht van de resultaten die wij mede dankzij steun van diverse *stakeholders*, waaronder onze leden, hebben gerealiseerd. We zetten uiteen wat het afgelopen jaar onze prioriteiten waren, welke activiteiten we hebben ondernomen en welke impact we daarmee hebben gehad. Ook blikken we vooruit naar de komende jaren, waar door het implementeren van onze nieuwe strategie opnieuw veel uitdagingen en kansen wachten.

Dit jaarverslag is direct verbonden aan de strategie 2016-2018 van TI-NL, waarvan 2018 het afsluitende jaar was. Dit verslag geeft daardoor een goed beeld van de uitvoering van die strategie en sluit daarom wederom aan op de drie focusgebieden: 1) Mensen en partners, 2) Preventie, handhaving en gerechtigheid en 3) Sterke beweging. Per gebied zal in hoofdlijnen uiteengezet worden hoe TI-NL hier het afgelopen jaar invulling aan heeft gegeven – in de Nederlandse, en ook buitenlandse context van het bestrijden van corruptie.

Belangrijke momenten in 2018 vormden een uitnodiging door de Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO) voor een consultatie over de integriteitsbevordering en corruptiepreventie bij Ministers & Staatssecretarissen, Nationale Politie en Koninklijke Marechaussee; de re-accreditatie van TI-NL door TI-S; de organisatie van het *Seminar & Webinar Blowing the Whistle: Pride, Prejudice & Protection*; het winnen van de *Think Tank Award* van Prospect Magazine als beste Europese denktank voor het project omtrent de EU-richtlijn voor klokkenluidersbescherming; en als kers op de taart de ontwikkeling van een nieuwe strategie voor 2019-2022 samen met onze leden en andere *stakeholders*.

Transparency International Nederland dankt haar leden, institutionele leden, donateurs en andere partners van harte voor hun bijdrage aan de activiteiten die TI-NL in 2018 heeft kunnen ontplooiën. TI-NL zet deze samenwerking in 2019 met een nieuwe strategie graag voort om samen integriteit, transparantie en toerekenbaarheid verder te bevorderen in Nederland.

Mede namens het bestuur en kabinet van TI-NL,

PAUL VLAANDEREN
Voorzitter

ANNE SCHELTEMA BEDUIN
Algemeen directeur

OVER TRANSPARENCY INTERNATIONAL

NEDERLAND

Transparency International (TI) is een *civil society organisation* (CSO), gericht op de wereldwijde bevordering van integriteit, transparantie en toerekenbaarheid van bestuur teneinde corruptie in de wereld uit te bannen. TI is in 1993 opgericht en heeft een wereldwijd ondersteunend secretariaat in Berlijn. De oprichtingsakte is in Nederland bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken getekend.

Sinds haar oprichting zet TI zich in om corruptie wereldwijd te bestrijden. TI heeft corruptie als mondiaal probleem op de kaart gezet en nieuwe initiatieven ontwikkeld voor een structurele en effectieve bestrijding van corruptie.

Op nationaal niveau bestrijden meer dan 100 afdelingen van TI corruptie in eigen land. In Nederland is dat TI-NL, in 1999 opgericht als een vereniging met leden. TI-NL is een geregistreerde Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) en heeft geen winstoogmerk.

TI-NL zet zich in voor een wereld waarin de overheid, de politiek, het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld én burgers vrij

zijn van corruptie. Wij werken aan de bevordering van integriteit, transparantie en verantwoording in de Nederlandse samenleving. Door de gedeelde kennis en expertise van juristen, academici, accountants, technologen, activisten en anderen effectief in te zetten, beoogt TI corruptie zichtbaar te maken en daardoor beleidsmakers én burgers te stimuleren zich hard te maken voor effectieve corruptiebestrijding.

Dat gebeurt onder andere door onderzoeken op diverse onderwerpen, zoals meest recentelijk het onderzoek *Exporting Corruption* naar het niveau van handhaving van regelgeving tegen buitenlandse omkoping in het kader van de *Anti-Bribery Convention* van de OESO; de *Best Practices Guide for Whistleblowing Legislation*; en het *Ultimate Beneficial Ownership* (UBO)-onderzoek. Ook realiseert TI-NL haar doelstellingen door het publiceren van *policy papers* over bijvoorbeeld handhaving en bescherming van bronnen en klokkenluiders, door voorlichting aan ministeries, het parlement en andere *stakeholders* en door een actief mediabeleid te voeren.

I. MENSEN EN PARTNERS

TI-NL werkt samen met individuen, maatschappelijk middenveld, overheid en private sector, om haar impact verder te vergroten. Mensen willen helpen corruptie te bestrijden en zien dat het bevorderen van integriteit effect sorteert en de maatschappij er positief door wordt beïnvloed. TI-NL vergroot haar impact door velen te betrekken bij haar werk.

INDIVIDUELE LEDEN

TI-NL hecht veel waarde aan haar individuele leden. Zij dragen bij aan onze missie voor een transparanter Nederland en versterken de positie van TI-NL. Hierdoor kan de organisatie meer invloed uitoefenen op regelgeving en beleid. Met behulp van de bijdrage van leden kan TI-NL specialistische kennis aanboren en haar doelstellingen beter realiseren.

Leden hebben toegang tot informatie, onderzoeken en het netwerk van TI. Zij hebben gratis toegang tot bijeenkomsten van TI-NL, al dan niet met andere organisaties gezamenlijk georganiseerd. Bovendien ontvangen leden wekelijks de nieuwsbrief *Integritijd* en kunnen ze twee maal per jaar de Algemene Ledenvergadering (ALV) bijwonen, die door de bijdrage van een externe spreker altijd een inhoudelijke component heeft.

Tijdens de eerste ALV van het afgelopen jaar was dat Dr. Liesbeth Feikema (lid van TI-NL) die sprak over de publieke rol van bedrijven. Zij analyseerde de redenen om bedrijven als publieke instituties te zien, en gaf inzicht in de consequenties ervan. Bij de tweede ALV van 2018 heeft Bart de Koning, onderzoeksjournalist en auteur van *Vriendjespolitiek: Fraude en Corruptie in Nederland*, een lezing gegeven. De Koning won de Anti-Fraude Award 2018 voor zijn werk op het gebied van corruptie en fraude.

Het individuele ledenaantal eind 2018 bedraagt 158 op basis van de ontvangen contributie (€ 50,- per jaar).¹ Om de contributiebetaling aan TI-NL te vereenvoudigen, is sinds medio 2018 de mogelijkheid tot betaling via automatische incasso ingevoerd. Daarnaast heeft TI-NL eind 2018 middels Bunq.me de gelegenheid geboden de contributiegelden digitaal en binnen enkele seconden te voldoen. Dit is een nieuwe versie van het bekende "Tikkie", dat geschikt is voor alle banken en gebruik maakt van een vertrouwde betaalmethode zoals iDeal. De effectievere inning van contributiegelden zal in 2019 worden gecontinueerd. In paragraaf XX gaan we nader in op het institutionele (bedrijven) lidmaatschap.

KENNIS & EXPERTISE

TI-NL werkt graag samen met leden die zich professioneel met vraagstukken van integriteit, transparantie, aansprakelijkheid en corruptie bezighouden. TI-NL kan dankzij adviezen van deze deskundige leden met gezag reageren op de actualiteit en anticiperen op nieuwe ontwikkelingen.

Zo functioneert al een aantal jaren de commissie *Bescherming Klokkeluiders*. Deze groep monitort de Wet Huis voor Klokkeluiders, de activiteiten van het Huis voor Klokkeluiders (HvK) en andere ontwikkelingen op het gebied van klokkeluiden. In 2018 is de commissie enkele keren bij elkaar gekomen en heeft zij in maart een bezoek gebracht aan het HvK waar met de interim voorzitter en de toenmalige directeur is gesproken over de voortgang van het HvK. Eind maart schreef deze commissie [een brief](#) aan de minister van Binnenlandse Zaken met aanbevelingen voor een succesvolle herstart van het HvK. Naar aanleiding van deze brief werd TI-NL uitgenodigd door het Ministerie van BZK. Tijdens dit gesprek is aan TI-NL gevraagd om begin 2019 een lijst met belangrijke aandachtspunten voor evaluatie van de wet HvK aan te leveren (zie ook p. 17).

Daarnaast is de commissie *Rechtspraak*, die eind 2017 is opgericht, bij elkaar gekomen om de mogelijkheden te verkennen om de transparantie in de rechtspraak in Nederland te bevorderen. Deze commissie analyseert geen specifieke zaken maar richt zich voornamelijk op algemene problemen in de rechtspraak. In 2018 heeft de commissie zich onder meer toegelegd op de vraag in hoeverre transparantie in de rechterlijke macht kan bijdragen aan het vergroten van vertrouwen in de rechtspraak.

¹ We baseren het ledenaantal in het jaarverslag op basis van de ontvangen contributie (158 in 2018) en niet op basis van inschrijving bij de vereniging (229 in 2018).

YOUNG TI

TI-NL heeft haar individuele lidmaatschap eind 2016 uitgebreid naar de jongere generatie: Young TI, bedoeld voor studenten en *young professionals* met interesse in transparantie, integriteit en de strijd tegen corruptie.

Het Young TI-netwerk van TI-NL heeft eind 2018 56 leden, een flinke toename ten opzichte van 2017. Wij bieden onze Young TI-leden netwerkborrels, stages, scriptieonderwerpen, sportactiviteiten en bijeenkomsten over corruptie-gerelateerde onderwerpen. We werken waar mogelijk samen met diverse universiteiten, studentenverenigingen, alumniverenigingen en verenigingen van young professionals.

Sinds februari 2018 heeft TI-NL een [Young TI-commissie](#) aangesteld die duidelijke doelen formuleert en een basis legt voor de toekomst van Young TI. De commissie geeft met coördinatie van TI-NL invulling aan activiteiten (sport, film en debat), en bouwt het Young TI-netwerk verder uit (ook in andere steden in Nederland).

Op 7 juni 2018 heeft de Young TI-commissie onder begeleiding van TI-NL haar eerste event georganiseerd: "*The World Cup of Corruption: Football & Fraud*". Met het WK dat een week later van start ging, lag de focus van deze bijeenkomst op het web van corruptie in de 2018 Rusland en 2022 Qatar toewijzing van het WK voetbal. FIFA-klokkenluider Bonita Mersiades gaf haar insiders-verhaal over het FIFA-schandaal en Brits onderzoeksjournalist (en één van FIFA's grootste vijanden) Andrew Jennings ging in op de mogelijke omkoping van commissieleden van de FIFA tijdens het bidproces. Advocaten André Brantjes en Thomas Geukes Foppen bespraken de juridische gevolgen van het gebruik van doping en andere corrupte praktijken in de sport. Er was een goede opkomst met 45 deelnemers, waaronder 5 nieuwe Young TI-leden.

Op 23 september 2018 heeft Young TI weer meegedaan aan de Damloop met het team "Run against Corruption" om sponsorgeld op te halen voor de bestrijding van corruptie. Young TI heeft voorafgaand daaraan een benefietmarkt georganiseerd bij de IJhallen waarvan de gehele opbrengst ten goede komt aan de doelstellingen van TI-NL. In totaal werd zo'n €1500 opgehaald.

Op 27 september heeft Young TI een Anti-Corruption Pubquiz georganiseerd bij Mick O'Connells in Utrecht voor haar leden en geïnteresseerden. Er deden 5 teams mee van +/- 4 personen per team. Team ABN Amro ging met de hoofdprijs naar huis: tickets voor het seminar & webinar *Blowing the Whistle*.

INSTITUTIONEEL INTEGRITEITSFORUM (2IF)

Sinds 2012 staat lidmaatschap van TI-NL open voor rechtspersonen zodat bedrijven, professionele organisaties, CSOs, (semi-)publieke organen en andere entiteiten lid kunnen worden. Eind 2018 heeft het 2IF van TI-NL 14 institutionele leden: ABN AMRO Bank NV, Brunel, FMO, het Instituut voor Internal Auditors, het Koninklijk Instituut voor de Tropen, de Nederlandse Beroepsvereniging voor Accountants, Norton Rose Fulbright, People Intouch, Randstad NV, Schiphol NV, Siemens NV, Unilever, WKPA en Yokogawa Europe.

Het Institutioneel Integriteitsforum (2IF) is specifiek gericht op onderwerpen die onze institutionele leden raken en waar zij een rol kunnen spelen in het behalen van onze doelstellingen. Twee maal per jaar wordt een 2IF-bijeenkomst georganiseerd waarvan het thema aansluit bij relevante ontwikkelingen, afgestemd met de institutionele leden (zie p. 7). De leden hebben verder de

mogelijkheid deel te nemen aan activiteiten en conferenties die TI-NL organiseert, al dan niet in samenwerking met andere organisaties of instellingen. De leden krijgen toegang tot TI-documentatie aangaande corruptierisico's in het bedrijfsleven en tot het internationale netwerk van TI.

Om lid te kunnen worden van het ZIF dienen institutionele leden de *Code of Conduct* van TI-NL te onderschrijven en een *due diligence* procedure te doorlopen. Afhankelijk van de omvang van de organisatie bedraagt de jaarlijkse bijdrage thans tussen €1.000 en €5.000,-. Ook kunnen leden een *in-kind* bijdrage aan TI-NL doen, bijvoorbeeld door het sponsoren van een evenement.

Naast deze door TI-NL zelf geïnitieerde interactie met het bedrijfsleven wordt TI-NL ook steeds vaker benaderd door bedrijven die weliswaar geen lid zijn, maar wel met TI-NL gedachten willen uitwisselen over aan integriteit en anti-corruptie gerelateerde onderwerpen. Zo is TI-NL het afgelopen jaar door VNO*NCW uitgenodigd voor de jaarlijkse bijeenkomst op Prinsjesdag, door Atradius om mee te praten over corruptiebestrijding en de bescherming van mensenrechten in relatie tot exportkredietverzekeringen en door de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs om tijdens het *President's dinner* te spreken over corruptiebestrijding in Nederland. Verder heeft TI-NL een presentatie gegeven over compliance en corruptiebestrijding in de private sector tijdens de Compliance Benchmark van Deloitte.

2IF-BIJEENKOMSTEN

Op 15 juni vond de eerste 2IF-bijeenkomst van 2018 plaats bij Yokogawa Europe in Amersfoort. Deze goedbezochte bijeenkomst ging over Technologie & Corruptie. Er is getracht antwoord te vinden op de vraag hoe ontwikkelingen in technologie kunnen leiden tot grotere corruptierisico's en hoe bedrijven technologie kunnen gebruiken om het risico op corruptie te beperken.

Op 16 november 2018 vond de tweede 2IF-bijeenkomst plaats bij het Instituut van Internal Auditors (IIA) in Amsterdam. Deze sessie had betrekking op de rol van de internal audit in de strijd tegen corruptie. Er werd in dat kader gediscussieerd over het spanningsveld tussen de internal audit en compliance. Bij die gelegenheid heeft de deputy director van TI-Rusland gesproken over ontwikkelingen en risico's bij het zakendoen in Rusland.

Een aantal 2IF-leden was ook aanwezig bij het Seminar & Webinar *Blowing the Whistle: Pride, Prejudice & Protection* (zie p. 21).

EXTRACTIVE INDUSTRIES TRANSPARENCY INITIATIVE (EITI)

Een bijzondere vorm van samenwerking met het bedrijfsleven en de overheid is het *Extractive Industries Transparency Initiative* (EITI). EITI is een wereldwijde standaard voor een transparant beheer van olie, gas en minerale delfstoffen. Daarmee wordt beoogd dat vooral de financiële stromen tussen bedrijven en overheden helder worden zodat de mogelijkheden voor (grootschalige) corruptie worden weggenomen. Eind juni 2018 heeft het internationale bestuur de kandidatuur voor het Nederlandse lidmaatschap goedgekeurd. Daarmee is Nederland het vierde Europese land dat deze status verwerft. Nederland heeft nu tot eind 2019 de tijd om te voldoen aan de vereisten die horen bij het lidmaatschap van de organisatie en haar eerste EITI-rapport op te leveren.

TI-NL neemt deel aan de *multi-stakeholder* groep (MSG) van [NL-EITI](#), waarin overheid, bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld samen werken. Doel is dat dit initiatief ook in Nederland zal bijdragen aan meer transparantie op het gebied van betalingen tussen de overheid en olie-, gas en zoutwinningsbedrijven.

MEDIA & COMMUNICATIE

TI-NL zoekt doorlopend naar nieuwe manieren om mensen bij ons werk te betrekken. We willen ons werk en onze onderzoeken interessant en relevant maken voor een groter publiek. In 2018 is uitgebreid aandacht besteed aan het verspreiden van de boodschap van TI-NL. TI-NL heeft wederom een groot aantal lezingen gegeven, bijeenkomsten georganiseerd en pleitbezorgingswerkzaamheden verricht. Door diverse bestuursleden en medewerkers is gesproken met beleidsmakers, politici, institutionele partners, diverse TI-afdelingen en een uiteenlopende groep van journalisten, geïnteresseerden en bedrijven.

TI-NL OP SOCIALE MEDIA

Transparency International Nederland beschikt over een:

- 🌐 Twitter-account: [@transparencynl](https://twitter.com/transparencynl)
- 🌐 Facebook-account: www.facebook.com/transparencynl
- 🌐 [LinkedIn-groep](#)

Belangrijke doelstellingen voor het kabinet van TI-NL waren:

- 🌐 Het werven van leden en volgers / likes op social media.
- 🌐 Het onderhouden van contact met de leden door onder andere het opstellen van een wekelijkse nieuwsbrief en communicatie via de website.
- 🌐 Het vergroten van de naamsbekendheid en zichtbaarheid.
- 🌐 Het delen van informatie met de samenleving.
- 🌐 Het communiceren van de resultaten van de inhoudelijke prioriteiten.

volgers december 2017: 840

volgers december 2018: 916

likes december 2017: 1.997

likes december 2018: 2.063

Facebook en Twitter worden dagelijks actief gebruikt door TI-NL. Het gebruik van de LinkedIn-account van TI-NL is in 2018 verder uitgewerkt en heeft nu naast een ledenpagina ook een openbare pagina met 288 volgers. De LinkedIn groep Transparency International Nederland telt eind 2018 173 leden en er wordt op regelmatige basis gepost.

Het totaal aantal *likes* op Facebook heeft gedurende het jaar weer een mooie stijging laten zien. Begin 2018 werd de 2000 aangetikt en hebben we onder de *likers* een scratchmap verloot. De toename heeft grotendeels te maken met de hoge frequentie van geplaatste berichten en het *boosten* van berichten. Het 'topbericht' van 2018 bereikte 2.354 personen, en betrof een interview met klokkenluider Frits Veerman, die de grote atoomspionage uit de jaren '70 aan het licht bracht.

Het aantal volgers van TI-NL op Twitter is opnieuw gestegen ten opzichte van vorig jaar met 916 volgers. De TopTweet van TI-NL verdiende 7.284 weergaven op 29 november 2018 naar aanleiding van het *Seminar & Webinar Blowing the Whistle: Pride, Prejudice & Protection* van TI-NL.

transparencynl @transparencynl

"Whistleblowing is not something that you choose for or aspire but I rather battle with fear than to live with shame and regret", Wendy Addison says in reply to why blowing the whistle.

De topvolgers van TI-NL van het jaar zijn Dr. Eric Grabowsky, hoogleraar in communicatie en journalistiek aan de Dickinson State University, die zelf wordt gevolgd door 190.711 personen en Ana Garrido Ramos (voormalig ambtenaar en klokkenluider van de Gürtel Zaak), die zelf gevolgd wordt door 43.501 personen.

TI-NL IN HET NIEUWS

Met grote regelmaat komt TI in het nieuws. In de periode van 1 januari 2018 tot en met 31 december 2018 is TI 111 keer vermeld of aangehaald in de Nederlandse media. Hieronder volgt een selectie van artikelen en items van TI-NL in de media:

- 🌐 21 februari 2018 – Volkskrant: [‘Neemt de wereldwijde corruptie écht toe, zoals we denken, of groeit vooral de aandacht ervoor?’](#)
- 🌐 23 februari 2018 – NOS: [‘Zo staat het met corruptie in de wereld en in Nederland’](#)
- 🌐 26 februari 2018 – accountant.nl: [‘Nederland scoort weer slechter op corruptie-index’](#)
- 🌐 9 juli 2018 – FTM: [‘Vriendjespolitiek: fraude en corruptie in Nederland’](#)
- 🌐 10 juli 2018 – BNR: [‘Wiens belangen vertegenwoordigt ze nu?’](#)
- 🌐 18 juli 2018 – FTM: [‘De vergulde draaideur van voormalig PvdA-staatssecretaris’](#)
- 🌐 31 augustus 2018 – Telegraaf: [‘Internationaal protest tegen mensenrechtenprijs’](#)
- 🌐 5 september 2018 – Telegraaf: [‘Nederland witteboordenspeeltuin’](#)
- 🌐 12 september 2018 – BNR: [‘Den Haag veel te laks tegen omkopen bedrijven’](#)
- 🌐 12 september 2018 – Telegraaf: [‘Belangenclub wil ING'ers voor de rechter’](#)
- 🌐 12 september 2018 – nu.nl: [‘Nederland scoort slecht op handhaving buitenlandse omkoping’](#)
- 🌐 19 oktober 2018 – BNR: [‘Nederland gokt veel online en illegaal’](#)
- 🌐 6 december 2018 – accountant.nl: [‘Bijtijds luisteren voorkomt klokkenluiden’](#)

Verder wordt TI ook in diverse andere artikelen in de pers genoemd, voornamelijk in artikelen die pleiten voor goede corruptiepreventie en het belang van heldere integriteitsregels.

TI-NL OP DE WEBSITE

Een groot deel van de werkzaamheden van TI-NL en TI wereldwijd bestaat uit het doen van onderzoek, het volgen van ontwikkelingen en het verzamelen van kennis over het onderwerp corruptie (in de breedste zin van het woord). Voor TI-NL is de website de voornaamste plek deze bevindingen te presenteren. Om het bereik te vergroten werden de geplaatste artikelen dagelijks op Facebook gedeeld en met enige regelmaat op Twitter of LinkedIn gepost.

De website van TI-NL heeft het afgelopen jaar gemiddeld 170 bezoeken per dag gehad. Op de website worden publicaties, artikelen en opiniestukken geplaatst. In 2018 is de website uitgebreid met een [klokkenluiderspagina](#), speciaal gewijd aan onderzoek, informatie en nieuws over dit onderwerp.

Bij een analyse van onze website over 2018 springen er duidelijk een aantal onderwerpen uit die veel aan bod zijn geweest afgelopen jaar. Zo komen we naast corruptie, klokkenluiders, witwassen, lobby, bedrijfscultuur, diverse vormen van fraude, belastingontduiking en sport regelmatig tegen. Ook heeft TI-NL uitvoerig gerapporteerd over wat er buiten de Nederlandse grenzen gebeurt: van Brazilië tot Korea en van Nieuw-Zeeland tot Oekraïne.

Publieke corruptie en schendingen van integriteit in Nederland

Na het nieuws dat Nederland over het jaar 2017 met 82 punten [de laagste score in de laatste vijf jaar behaalde in de *Corruption Perceptions Index*](#) (afgekort: CPI), mag het niet verbazen dat ook 2018 weer de nodige corruptieschandalen kende in de publieke sector van ons land. Wederom kwamen bij de politie en defensie de nodige incidenten aan het licht, zoals bij defensie de [gebrekkige sociale veiligheid op de werkvloer](#) en de [stijging van het aantal integriteitsschendingen](#); bij politie was er sprake van [plichtsverzuim en integriteitsteksties](#) aan de top en een [toename van het aantal onderzoeken naar integriteitsschendingen](#) van politieagenten.

Maar ook de politiek bleef niet buiten schot. Naast een flink aantal stukken over de lobby ([de dividendbelasting](#), het [niet goed bijhouden van de publieke agenda](#) en de [beperking van de lobbypassen in de Tweede Kamer](#)), hebben we geschreven over (buitenlandse) [financiering van politieke partijen](#), [\(het gebrek aan\) integriteitsregels bij de Eerste Kamer](#) en de potentiële (schijn van) belangenverstrengeling; [zo bekleden de 75 leden gezamenlijk maar liefst 439 nevenfuncties](#).

Private corruptie in en buiten Nederland

Ook afgelopen jaar besteedden we veel aandacht op onze website aan nieuwsberichten over Nederlandse bedrijven . Sommige berichten gingen mede over de jaren daarvoor, zoals het TI rapport '[Exporting Corruption](#)' en de daaruit voortvloeiende [Kamervragen](#). Een groot aantal berichten betrof de [bankensector](#), en – het zal niet verbazen – met name [ING](#) kreeg de nodige aandacht. Er is daarnaast geschreven over [Shell](#), [SHV](#), [Baker Tilly Berk](#), [SNS](#), [SBM](#), [Vestia](#), [Damen Shipyards](#), [Pathé](#), [VolkerWessels](#), [DSB](#), [Ballast Nedam](#) en [Trafigura](#). Soms betrof het (verdenkingen van) corruptie, soms fraude of witwassen, soms tegen (dochterondernemingen van) het bedrijf gericht, of soms tegen (oud-)bestuurders, soms in Nederland, regelmatig juist daarbuiten.

Het afgelopen jaar is opnieuw duidelijk geworden dat nog het nodige werk te verrichten is bij het verbeteren van integriteit binnen de private sector. We schreven in 2018 over het aanpakken van een [verziekte](#) of zelfs [criminogene bedrijfscultuur](#), onder andere door het [organiseren van tegenspraak](#), [betuigen van spijt](#) of het [accepteren van dwarsliggers](#). En mochten bedrijven niet hun best doen integriteitsschendingen te voorkomen vanwege intrinsieke motieven, dan tenminste omdat er een flink prijskaartje aanhangt: [EY becijferde](#) dat integriteitsschendingen bedrijven al gauw € 100.000 per geval kosten. Mocht het daadwerkelijk gaan om corruptie, dan hangt er wellicht op grond van regelgeving zoals de *Foreign Corrupt Practices Act* (FCPA) [een nog vele malen groter prijskaartje](#) aan.

Tot slot is er in dit kader geschreven over ([rechterlijke toetsing](#) van) schikkingen, [asset recovery](#) en het [betrekken van slachtoffers](#) bij de (juridische) afwikkeling van corruptiezaken.

Klokkenluiders

Het afgelopen jaar investeerde TI-NL veel tijd en energie in betere bescherming voor klokkenluiders. Meest recente en belangrijke activiteit was het seminar & webinar '[Blowing the Whistle: Pride, Prejudice and Protection](#)' (zie p. 21). Verder heeft TI-NL samen met andere afdelingen van TI, een [best practices guide](#) gepubliceerd, mede om de [EU brede wetgeving](#) op dit onderwerp te beïnvloeden (waarmee TI ook [een prijs heeft gewonnen](#)).

Er is menigmaal geschreven over klokkenluidersmeldpunten, zoals het [Huis voor Klokkenluiders](#) in Nederland, het [Italiaanse anonieme meldplatform van de anti-corruptie eenheid](#) en het [recente initiatief van TI France](#) en enkele andere organisaties. Ook was er aandacht voor enkele

spraakmakende klokkenluiderszaken, zoals die van [Danske Bank](#), [Antoine Deltour van LuxLeaks](#), [Edward Snowden](#) en de [klokkenluider van Cambridge Analytica](#).

EU: witwassen, belastingontduiking en fraude

Het kan niemand ontgaan zijn dat de afgelopen jaren veel aandacht is uitgegaan naar witwassen, belastingontduiking en fraude. Een greep uit de onderwerpen die hierbij aan bod zijn gekomen, zijn bijvoorbeeld witwassen via [cryptocurrency](#) of het [dark web](#), belasting ontwijken zoals in de [CumEx kwestie](#), [belastingfraude](#) en het [voorkomen van bijstandsfraude](#), het kopen van een nationaliteit door middel van zogenaamde [golden visa's](#), de plaats van Nederland in de top 20 van de [Financial Secrecy Index](#), de [ivoorhandel](#), [kartels](#) en de [carrouselfraude](#).

In Europees verband ook aandacht voor [lobby, gedrag en integriteit](#), de [begroting](#), [PEPs](#) en de [UBO](#) in de Overzeese gebieden van het Verenigd Koninkrijk.

Overige onderwerpen

Op Prinsjesdag publiceerden we een [korte analyse van de Miljoenennota](#), met daarin veel aandacht voor het vestigingsklimaat. Er was natuurlijk ook weer aandacht voor de zogenaamde "[sleepwet](#)", de wijziging van de [Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten](#) (Wiv). Daarnaast kwam de *Open Government Partnership* nog aan de orde, waar we een [onafhankelijke onderzoeksrapport](#) over het eerste jaar van het tweede Actieplan Open Overheid (2016-2018) van Nederland deelden.

Zoals altijd was er ook weer aandacht voor sport en corruptie, met bijvoorbeeld [de risico's van online gokken](#), [gesjoemel met uitzendrechten](#), [matchfixing](#) en een geslaagde bijeenkomst van Young-TI met de titel [The World Cup of Corruption – Football & Fraud](#) (zie p. 5).

Ook rapporteerden we over goed nieuws voor de mensenrechten: Nederland neemt in Europa het voortouw bij de totstandkoming van een [nieuw Europees sanctieregime voor ernstige mensenrechtenschenders](#). Ook werd dit jaar voor de elfde keer [de Mensenrechtentulp](#) uitgereikt, waar TI en andere internationale organisaties de keuze voor de winnaar afkeurden vanwege de vermeende slechte behandeling en het tegenwerken van klokkenluiders door de winnaar, Zeid bin Ra'ad Al Hussein van de Verenigde Naties.

Tot slot: een wereld vol corruptie

Wereldwijd is de meeste aandacht het afgelopen jaar uitgegaan naar Brazilië, waar het grootschalige corruptieonderzoek naar het [staatsoliemaatschappij Petrobras](#) ('Operação Lava Jato', ofwel

'Operatie Wasstraat') flink wat stof heeft doen opwaaien. Het onderzoek toont aan hoe wijdverbreid corruptie is en hoe het zich als een net over de wereld uitstrekt. Nog altijd worden nieuwe bedrijven onderzocht en aangeklaagd voor hun rol in die grootschalige affaire. In [Zuid-Amerika](#) (immunititeit) kwamen ook [Colombia](#) (referendum), [Venezuela](#) (staatsoliemaatschappij Petróleos), [Peru](#) (gratie Fujimori) en [Argentinië](#) (aanbestedingen) voorbij.

Verder, kriskras door de wereld, plaatsten we stukken over [India](#) (Modi), [Zimbabwe](#) (aanklacht tegen oud-ministers), [Vietnam](#) (staatsoliemaatschappij PetroVietnam), [Israel](#) (Netanyahu), [Ghana](#) (voetbal,#IAmAnas), [Mexico](#) (verkiezingen), [Maleisië](#) (1MDB-zaak), [Zuid Afrika](#) (Eskom electriciteit), [Pakistan](#) (verkiezingen), [Korea](#) (president Park), [Azerbeidzjan](#) (kaviaar-diplomatie) en [Ethiopië](#) (Metec).

Dichter bij huis kwam Europa voorbij, met in het oosten stukken over [Bulgarije](#) (toetreding Schengen), [Oekraïne](#) (Janoekovitsj) en [Kroatië](#) (voetbal); in het zuiden over [Spanje](#) (Catalaanse onafhankelijkheidspartij) en [Frankrijk](#) (aanklacht Sarkozy); en in het noorden over [Denemarken](#) met de [Danske Bank](#).

Opvallend, maar wellicht niet verrassend, is het aantal staatsoliemaatschappijen betrokken bij internationale grootschalige corruptiezaken. Dit onderstreept weer het belang van [de transparantierichtlijn in de EU](#) en het *Extractive Industries Transparency Initiative* (afgekort als EITI), waar [Nederland sinds afgelopen zomer kandidaat-lid van is](#) (zie p. 8).

De [top 10](#) best gelezen nieuwsberichten uit 2018 op de website van TI-NL zijn:

- [!\[\]\(30a147af384f9f71632c2ff17bc706c8_img.jpg\) CumEx Files: heel Europa slachtoffer van miljardenfraude met dividendbelasting](#)
- [!\[\]\(9b33568d5c136f08ca688ce48be37574_img.jpg\) Kamer wil Magnitsky-wet tegen buitenlandse mensenrechtenschenders en corrupten](#)
- [!\[\]\(8c93063dab026f10e159986b27c41c64_img.jpg\) CPI 2017: ruim tweederde van 180 landen kent ernstige corruptie](#)
- [!\[\]\(8a17676a8da87a4e59299223a765e613_img.jpg\) Dubai 'de stad van goud' walhalla voor witwassen en veilige haven voor corruptie](#)
- [!\[\]\(f7fdc7cc047b770fc5fdd2c2137c07d9_img.jpg\) Exporting Corruption 2018: nog steeds te weinig handhaving in Nederland](#)
- [!\[\]\(3ca549f0313858650ddae522dc3cfea6_img.jpg\) Jarenlang sprake van smeergeld bij ingenieursbureau Tebodin](#)
- [!\[\]\(b6026cac39735f17b6ea8953e5327900_img.jpg\) Klokkenluider atoomspionage: de Pakistaanse atoombom – Made in Holland](#)
- [!\[\]\(7e162357375a287a75d78d6b99984a4b_img.jpg\) Seminar: Blowing the Whistle – Pride, Prejudice & Protection](#)
- [!\[\]\(17fbc2f440f4c1d85c1121a996c73050_img.jpg\) Onderzoek richt zich op verdenking corruptie tussenpersonen Damen Shipyards](#)
- [!\[\]\(e100ad62ff00cad3ca348f6415824aa9_img.jpg\) Voorstel EU-richtlijn ter bescherming van klokkenluiders stap in de goede richting](#)

DE NIEUWSBRIEF

Wekelijks brengt TI-NL een nieuwsbrief uit via het ledenadministratieprogramma Banster. In 2018 heeft TI-NL 52 keer de in 2018 vernieuwde versie van *Integritijd* uitgebracht, die gestuurd wordt aan alle leden van TI-NL. In deze nieuwsbrief vinden de leden uitgelichte nieuwsberichten van die week gerelateerd aan (de bestrijding van) corruptie, fraude en omkoping. Daarnaast bevat de nieuwsbrief voor de leden een agenda en nieuws over de organisatie. In 2018 werd de nieuwsbrief aan 237 leden en 56 Young TI-leden gestuurd. Deze nieuwsbrieven werden gemiddeld genomen door de helft van de leden gelezen.

Verder wordt eens per twee weken een nieuwsbrief aan de inmiddels 1095 nieuwsbrieflezers gestuurd – dit waren er eind 2017 nog 903. Deze nieuwsbrieven werden gemiddeld genomen door ruim een kwart van de ontvangers gelezen.

II. PREVENTIE, HANDHAVING EN GERECHTIGHEID

In 2018 bestond opnieuw verhoogde aandacht voor het onderwerp corruptie. Dit zou moeten resulteren in (nog) meer preventie, opsporing en vervolging van corruptie in binnen- en buitenland, gepleegd door bedrijven en individuen; straffeloosheid mag geen optie zijn. Waar wetten en standaarden tekort schieten, zetten wij ons in deze te versterken met het doel corruptie een halt toe te roepen. Ook het monitoren van de handhaving van bestaande wetten is een belangrijk onderdeel van ons werk.

Inhoudelijk geldt dat TI-NL in 2018 de ontwikkelingen op het gebied van corruptie weer kritisch heeft gevolgd en hierover heeft gepubliceerd. De speerpunten voor 2018 waren: een betere bescherming van klokkenluiders en bronnen, *asset recovery*: genoegdoening voor slachtoffers van *grand corruption*, bewustwording en aanpak van corruptie in het Nederlandse bedrijfsleven, handhaving van anti-corruptie wetgeving en een ethisch verantwoorde belangenbehartiging in het publieke besluitvormingsproces.

Om deze speerpunten kracht bij te zetten heeft TI-NL een aantal inhoudelijke projecten uitgevoerd en activiteiten ondernomen. De inhoudelijke projecten van TI-NL komen hieronder aan bod. Naast lopende projecten zijn in 2018 ook nieuwe projecten gestart, die in 2019 en verder zullen doorlopen. Met de kennis opgedaan in projecten streeft TI-NL ernaar een serieuze gesprekspartner te zijn voor regelgevende instanties en inhoudelijk goed onderbouwde standpunten en adviezen ten aanzien van onze prioriteiten te leveren.

BETERE BESCHERMING KLOKKENLUIDERS EN BRONNEN

Circa 40 procent van alle misstanden worden door klokkenluiders aan het licht gebracht. TI-NL vindt dat klokkenluiders goed beschermd moeten worden: zij dragen bij aan een wereld waarin misstanden worden opgelost, in plaats van weggestopt. Ook in 2018 was TI-NL in Nederland één van de weinige (onafhankelijke) partijen actief op het gebied van klokkenluiders- en bronbescherming. In het kader van de doelstelling omtrent een betere bescherming van melders in Nederland heeft TI-NL dit jaar wederom een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de bescherming van klokkenluiders en bronnen en haar positie als expert op het gebied van klokkenluiden verder versterkt.

DRIEJARIG KLOKKENLUIDERSPROJECT STICHTING DEMOCRATIE EN MEDIA

TI-NL heeft in 2017 van Stichting Democratie en Media financiering ontvangen voor een driejarig project op het gebied van een betere bescherming van klokkenluiders en bronnen. In dit project draagt TI-NL bij aan de totstandkoming, evaluatie en lobby van wet- en regelgeving (zowel op nationaal als op Europees niveau) die zorgt voor een betere bescherming van klokkenluiders, journalisten en hun bronnen, en probeert zij bij te dragen aan een positieve(re) beeldvorming van klokkenluiders en bronnen.

In het kader van dit project heeft TI-NL in 2018 gewerkt aan internationaal overzicht van wet- en regelgeving op het gebied van klokkenluiders- en bronbescherming. Dit overzicht wordt gevisualiseerd in de vorm van een Europese landkaart met het niveau van klokkenluidersbescherming per land en zal in 2019 worden gepubliceerd op de [klokkenluiderspagina van TI-NL](#).

Als onderdeel van hetzelfde project wil TI-NL klokkenluiders en bronnen informeren over waar ze terecht kunnen met hun klachten. Hiervoor is TI-NL in 2018 bezig geweest met het ontwikkelen van een overzicht van alle niet-commerciële meld- en onderzoeksinstanties in Nederland die zich met klokkenluidersmeldingen bezighouden. In dit overzicht zal kort worden toegelicht wie, wat, waar kan melden en onder welke wetgeving het valt. De tool is naar verwachting medio 2019 beschikbaar via de [klokkenluiderspagina](#).

Als onderdeel van de communicatiecampagne om de beeldvorming van klokkenluiders en bronnen te verbeteren, heeft TI-NL eind 2018 het seminar & webinar *Blowing the Whistle, Pride, Prejudice & Protection* georganiseerd. Dit evenement ging met name in op de beeldvorming van klokkenluiders

en zocht naar elementen die kunnen helpen de reputatie van het luiden van de klok te verbeteren (zie p. 21).

EU-RICHTLIJN VOOR KLOKKENLUIDERSBESCHERMING

Op Europees gebied draagt TI-NL eveneens bij aan de totstandkoming van wetgeving die klokkenluiders beschermt. Samen met TI-S en een aantal andere afdelingen, hebben we in het kader van het internationale project *'Toward an EU directive on whistleblowing'* input geleverd op de EU-richtlijn Klokkenluiden met onder meer de ontwikkeling van de [Best Practices Guide for Whistleblowing Legislation](#), die in maart 2018 werd gepubliceerd. In juli 2018 won TI voor haar werk omtrent de EU-richtlijn voor klokkenluidersbescherming de [Economic Think Tank Award](#) van *Prospect Magazine*. Tevens heeft TI-NL samen met haar projectpartners een [position paper](#) gepubliceerd op het gebied van klokkenluidersbescherming in de EU.

KLOKKENLUIDERSBESCHERMING IN DE PRIVATE SECTOR

Eind 2017 is een nieuw project van start gegaan, in samenwerking met TI-S en met steun van Adessium. Voor dit project doen we onderzoek naar klokkenluidersbescherming in de private sector (onder zo'n 100 bedrijven in verschillende sectoren). Naast het onderzoek zullen we eind 2019 ook een tweetal gidsen publiceren: een werknemersgids om veilig te melden op de werkvloer mogelijk te maken en een werkgeversgids om een effectieve meldinfrastructuur te implementeren.

VERANTWOORDE LOBBY & LOBBYWATCH NL

In het kader van TI-NL's doelstelling "een meer transparante lobby in Nederland" publiceerde TI-NL eerder het rapport, [Lifting the Lid on Lobbying – Enhancing Trust in Public Decision-making in the Netherlands](#). Eén van de conclusies is dat lobbyen in Nederland bijna volledig ongereguleerd is. De Nederlandse samenleving heeft weinig zicht op wie bij wie lobbyt, welke middelen daarbij worden ingezet en wat de doelen en resultaten daarvan zijn. TI-NL heeft in samenwerking met Transnational Institute, Foodwatch, SOMO en Milieudefensie in 2016

[Lobbywatch NL](#) opgezet: een coalitie van maatschappelijke organisaties voor ethisch verantwoorde belangenbehartiging in het publieke besluitvormingsproces. In 2018 ontving Lobbywatch NL opnieuw financiering van Open Society Foundations, voor het project "*Countering Corporate Capture in the Netherlands 2017-2019*". Het doel van dit project is bij te dragen aan een situatie

waarin gelijke toegang tot politieke besluitvorming in Nederland voor alle burgers en belanghebbenden wordt gewaarborgd door verbeterde regelgeving en transparantie van lobbyen.

In maart 2018 heeft de [Tweede Kamer](#) de toegang voor lobbyisten tot de “achterkamertjes” van het parlement beperkt. Dit is een belangrijke aanbeveling geweest van TI-NL en Lobbywatch NL en een stap in de goede richting. Toch is er nog een lange weg te gaan voordat gelijke toegang tot beleidsmakers en politici wordt bewerkstelligd. Immers, de lobby in de Tweede Kamer is maar een klein onderdeel van het hele wetgevingstraject (om nog maar te zwijgen over lagere wetgeving en beleid), slechts een klein deel van de lobbyisten wordt door deze maatregel getroffen en naast het Tweede Kamergebouw zijn er genoeg andere plekken om Kamerleden tegen het lijf te lopen.

Lobbywatch NL heeft in oktober en november 2018 een tweetal brieven geschreven (aan de Eerste Kamer over integriteitsregels voor senatoren en de Algemene Commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer over een evenwichtige samenstelling van rondetafelgesprekken). Ook heeft TI-NL input gegeven voor een brief van ZIF-lid WKPA, omtrent integriteitsregels in de Eerste Kamer.

HANDHAVING VAN ANTI-CORRUPTIE WETGEVING

Corruptie en omkoping lijken meer in de belangstelling te staan dan ooit. Ook in Nederland zijn de laatste jaren diverse goede ontwikkelingen te signaleren op het gebied van preventie en bestrijding van corruptie en omkoping. Maar tegelijkertijd blijkt uit de nieuwe editie van [Exporting Corruption](#) van Transparency International dat 's werelds grootste exporterende landen, waaronder Nederland, onvoldoende doen om bedrijven, betrokken bij buitenlandse omkoping, te straffen. In het rapport worden landen beoordeeld op basis van hun handhaving tegen buitenlandse omkoping in het kader van de *Anti-Bribery Convention* van de OESO. De onderzoeksresultaten van *Exporting Corruption 2018* laten zien dat Nederland slechts beperkt handhaaft bij buitenlandse omkoping en zich daarmee in de onderste helft van het veld heeft gepositioneerd.

Het rapport constateert dat slechts 7 van de 44 beoordeelde landen actief optreden tegen bedrijven betrokken bij buitenlandse omkoping. Nederland staat niet in dit rijtje maar behoort tot de landen die slechts beperkt handhaven tegen bedrijven die in het buitenland omkopen. In het kader van het project *Exporting Corruption* deed TI-NL de volgende aanbevelingen aan de Nederlandse overheid:

1. Evalueer en verbeter de bescherming voor melders van misstanden.
2. Implementeer de vierde anti-witwasrichtlijn van de EU, inclusief het UBO-register.
3. Ontwikkel een beter beleid inzake schikkingen met aandacht voor *asset recovery* en de rol van gedupeerden.

4. Verhoog het aantal zaken betreffende buitenlandse omkoping met daadwerkelijke vervolging en voer een volledige rechtszaak uit tegen één of meer personen of bedrijven die verantwoordelijk zijn voor actieve buitenlandse omkoping.
5. Vergroot de rechtsbevoegdheid over buitenlanders in dienst van Nederlandse bedrijven betrokken bij buitenlandse omkoping.
6. Bewustmaking van met name kleine- en middelgrote ondernemingen over hun mogelijke rol bij buitenlandse omkoping en de gevolgen daarvan.

ASSET RECOVERY

In het licht van de doelstelling “genoegdoening voor slachtoffers van corruptie” heeft TI-NL in 2018 meerdere malen gesproken met het Openbaar Ministerie, de FIOD en diverse organisaties betrokken bij dit onderwerp. TI-NL is sinds november 2016 onderdeel van een internationale werkgroep die zich bezighoudt met het onderwerp *asset recovery*. De concrete casus van de werkgroep is de grootschalige corruptiezaak rondom de dochter van de voormalige Oezbeekse president, Gulnara Karimova. Zij werd door verschillende telecombedrijven met honderden miljoenen dollars omgekocht in ruil voor toegang tot de Oezbeekse markt. TI-NL kijkt in dit kader naar de Nederlandse link: de telecombedrijven hebben de omkopingshandelingen zoals bekend deels via Nederlandse hoofd- of bijkantoren verricht en daarbij gebruik gemaakt van Nederlandse bankrekeningen, notarissen en accountants. Deze telecombedrijven zijn vanwege de Nederlandse link ook door het Openbaar Ministerie in Nederland veroordeeld en hebben megaschikkingen getroffen in verband met de omkoping in Oezbekistan.

In het kader van dit project heeft TI-NL in 2018 een [brief](#) gestuurd naar de ministers van Financiën, Buitenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid met het verzoek duidelijkheid te geven over de financiële afhandeling in de internationale corruptiezaken betreffende VimpelCom en haar dochterbedrijven. In het bijzonder heeft TI-NL aandacht gevraagd voor de positie van de bevolking van Oezbekistan, de slachtoffers van het corrupte regime. In de brief roept TI-NL de Nederlandse regering op zorg te dragen voor een verantwoorde *asset recovery*. de gelden uit de strafzaken moeten ten goede komen aan de slachtoffers van corruptie.

Verder heeft TI-NL in november een expertbijeenkomst georganiseerd, waarbij diverse partijen spraken over de wijze waarop overheden om kunnen gaan met het teruggeven van corrupt verkregen tegoeden aan het land van oorsprong). De uitkomst van deze bijeenkomst wordt in 2019 gedeeld met het OM en ministerie van Buitenlandse Zaken & Justitie en Veiligheid door middel van een position paper. Verder is in dit kader eind 2018 gesproken met de landelijk coördinator

corruptiebestrijding van het Openbaar Ministerie, en de nieuwe beleidsmedewerkers van Justitie en Veiligheid en Buitenlandse Zaken op corruptie.

PUBLICATIES

In 2018 werden verschillende publicaties van TI-NL, TI-S en andere TI-afdelingen gepresenteerd via de website van TI-NL:

- [!\[\]\(38441ceaa711016e0bf2ad46ad394ff4_img.jpg\) *Corruption Perceptions Index 2017*, TI, februari 2018](#)
- [!\[\]\(6e027340d4263908f264926b1ad81c5e_img.jpg\) *Position Paper Aanpak Belastingontwijking en Belastingontduiking*, TI-NL, februari 2018](#)
- [!\[\]\(781510d64f329bf3c880acf086e884d6_img.jpg\) *Best Practice Guide for whistleblowing legislation*, TI, TI-NL e.a., maart 2018](#)
- [!\[\]\(93cdf5b84f2bfec404f7441e84b6ba5c_img.jpg\) *G20 Leaders or Laggards?*, TI, april 2018](#)
- [!\[\]\(0f0f932ce3b5577a82f34ad23239a6e5_img.jpg\) *Dutch EU Presidency Anti-Corruption Score Card*, TI-NL, april 2018](#)
- [!\[\]\(eae2be0f6c865f0a2febc97c99fc2475_img.jpg\) *Global Anti-Bribery Guidance*, TI-UK, april 2018](#)
- [!\[\]\(beb73fa08c38b910d1745a8873b27d81_img.jpg\) *Moonlighting in Brussels*, TI-EU, juli 2018](#)
- [!\[\]\(b5401e964162c76526213b8e70b40c2e_img.jpg\) *Whistleblower Protection in the European Union*, TI, TI-EU, TI-NL e.a., juli 2018](#)
- [!\[\]\(865f2722fc1818c7fea1a14e09a6e1a6_img.jpg\) *Exporting Corruption 2018*, TI, TI-NL e.a., september 2018](#)
- [!\[\]\(40e8be9c7fbc03824b9e3a0db89df497_img.jpg\) *European Getaway, Inside the Murky World of Golden Visas*, TI-EU, oktober 2018](#)
- [!\[\]\(ac93afa5970ce35aafca08e0a61927af_img.jpg\) *Under the surface*, TI-EU, oktober 2018](#)
- [!\[\]\(6fb00ad0732ae3dfa896698634b50717_img.jpg\) *Corporate Tax Tracker*, TI-EU, oktober 2018](#)
- [!\[\]\(22235084dab0713ac70cf171d18425be_img.jpg\) *Corporate Political Engagement Index*, TI-UK, november 2018](#)
- [!\[\]\(d50fea8160273b969121a93b7ba374ef_img.jpg\) *Webinar on Blowing the Whistle: Pride, Prejudice & Protection*, TI-NL, december 2018](#)

TI-NL BIJ CONFERENTIES, WORKSHOPS EN ANDERE BIJEENKOMSTEN

In 2018 hebben bestuursleden, leden en het kabinet van TI-NL een flink aantal presentaties en lezingen gegeven en deelgenomen aan workshops en debatten. Wij geven een selectie die een weergave is van de breedte van onze werkzaamheden:

- [!\[\]\(b1b781be830eb908d845c527ab08d5f8_img.jpg\) *President's Dinner*, Nederlandse orde van Belastingadviseurs, Amsterdam](#)
- [!\[\]\(2176a4ba510fa27404d783166e891577_img.jpg\) Workshop klokkenluiderswetgeving- en bescherming in Nederland, Berlijn](#)
- [!\[\]\(a3b1c8d49688274496e55f2751cb8993_img.jpg\) Presentatie bij *Blow the Whistle*, Pakhuis de Zwijger, Amsterdam](#)
- [!\[\]\(428d7e9195be7f8a26074c24b6c91839_img.jpg\) Presentatie over de rol van Nederland in corruptie, FIOD, Utrecht](#)
- [!\[\]\(ed97b77223b22ee5f7630fce8232c643_img.jpg\) Paneldiscussie klokkenluidersbescherming, Compliance Week, Amsterdam](#)
- [!\[\]\(09fbf882b1c74e1d905570cb87137f75_img.jpg\) Workshop *Transparency in Capital Cities*, Bratislava](#)
- [!\[\]\(38a5711a91e51bcf581270eb937dfb8f_img.jpg\) Presentatie over corruptie & omkoping in Nederland, Nationale Politie, Utrecht](#)
- [!\[\]\(77ca010aba4da5e8432b17ebfa836139_img.jpg\) Workshop over corruptiebestrijding in Nederland, *Dutch Visitors Programme*, Amsterdam](#)
- [!\[\]\(487663b347e68df8fff3380f58dc0cc7_img.jpg\) Workshop over fraude & corruptie bij Free Press Unlimited, Amsterdam](#)

🌐 Jaarlijkse TI-bijeenkomst – Annual Membership Meeting, Denemarken

In 2018 is, naast hiervoor genoemde bijeenkomsten waar TI-NL bestuurs- en kabinetleden aan deelnamen, een jaarcongres georganiseerd door TI-NL:

SEMINAR: BLOWING THE WHISTLE – PRIDE, PREJUDICE & PROTECTION

Met internationale experts en ervaringsdeskundigen (Wendy Addison, Richard Bistrong, Michaéla Schippers, Paul Tijnagel, Frits Veerman & Frans Bromet), meer dan 70 geïnteresseerde deelnemers aan het seminar en mensen uit 16 verschillende landen over de hele wereld die deelnamen aan het webinar, was er veel belangstelling en betrokkenheid van het publiek.

Het seminar ging in op vragen als: hoe kunnen we klokkenluiders weer als positieve krachten in onze samenleving zien? Welke voorbeelden dragen bij aan de beeldvorming rondom het luiden van de klok? Kunnen we daar invloed op uitoefenen? Dit zijn vragen die wereldwijd spelen en zijn – naast stevige wetgeving – de essentie van het bevorderen van de bescherming van klokkenluiders. Dat was dan ook de kern van het seminar dat TI-NL heeft georganiseerd: het zoeken van de elementen die kunnen helpen de reputatie van het luiden van de klok te verbeteren.

Het webinar is [hier](#) gratis online beschikbaar (de sessie *Whistleblower VS FCPA-violator* met Wendy Addison & Richard Bistrong is tot 18 maart 2019 beschikbaar, de andere sessies zijn onbeperkt toegankelijk).

III. STERKE BEWEGING

Wij willen als organisatie onze zichtbaarheid, impact en invloed vergroten. In 2018 hebben we de in de strategie beschreven prioriteiten voortgezet, maar ook koers gezet naar nieuwe accenten die terugkomen in de nieuwe strategie.

ORGANISATIE EN BESTUUR

Op organisatorisch vlak lag in 2018 de prioriteit bij de verdere professionalisering van TI-NL om uit te groeien tot een stabiele kernorganisatie met een duidelijke *governance* structuur. Daarnaast vormde een belangrijke doelstelling de bestendiging en diversificatie van de financiering van TI-NL om een financieel gezonde organisatie te worden en blijven en om uitbreiding in slagkracht mogelijk te maken met een derde betaalde medewerker. Deze organisatorische doelstellingen zijn voor een groot deel behaald, hetgeen geïllustreerd wordt door het volgende:

- 🌐 Een derde fulltime medewerker van 1 februari 2018 t/m 11 december 2018
- 🌐 Een interim directeur van 1 juni 2018 t/m 14 oktober 2018
- 🌐 Een parttime projectmedewerker van 1 juni 2018 t/m 30 november 2018
- 🌐 Uitbreiding website met een speciale pagina gewijd aan klokkenluidersbescherming
- 🌐 Verdere diversificatie van onze financiering, met name door middel van projectfinanciering en lezingen
- 🌐 Re-accreditatie door het secretariaat van TI
- 🌐 Een nieuwe strategie voor 2019-2022, tot stand gekomen met input van onze *stakeholders*

BESTUURSLEDEN

Leden van het bestuur van TI-NL kunnen voor maximaal drie termijnen van drie jaar worden gekozen – met dien verstande dat tussen de tweede termijn en herverkiezing voor de derde termijn een jaar in acht genomen dient te worden. Door de ALV kan in bijzondere gevallen worden afgeweken van de verkiezingstermijnen.

Het rooster van aftreden is als volgt:

LEDEN VAN BESTUUR – ROOSTER VAN AFTREDEN

Naam	Benoemd	Einde lopende termijn	Afgetreden
Paul Vlaanderen	21-09-2017	21-09-2020 (1 ^e termijn)	
Arjen Tillema	28-01-2015	28-01-2021 (2 ^e termijn)	
Linda Slot-Hoving	01-07-2013	1-07-2019 (2 ^e termijn)	
Donald Kalff	01-06-2013	1-06-2019 (2 ^e termijn)	
Hannah de Jong	17-02-2016	17-02-2022 (2 ^e termijn)	
Kamala Laghate	11-12-2018	11-12-2021 (1 ^e termijn)	
Peter van Veen	05-04-2018	05-04-2021 (1 ^e termijn)	
Gerke Berenschot	01-10-2011	01-10-2017 (2 ^e termijn)	08-01-2018
Alban Bastiaan	05-04-2018	05-04-2021 (1 ^e termijn)	30-09-2018

PORTEFEUILLES

Het bestuur werkt met portefeuilles: een takenpakket dat een bestuurder is toevertrouwd. De verdeling van de portefeuilles in 2018 was als volgt:

Paul Vlaanderen (voorzitter) Algemene Zaken & Internationale Zaken

Linda Slot (secretaris) Secretariële Zaken

Alban Bastiaan (penningmeester) Financiën (tot 30-09-18)

Kamala Laghate Financiën (vanaf 11-12-18)

Hannah de Jong
Klokkenluidersbescherming

Donald Kalff
Transparantie in rechtspraak

Arjen Tillema
Handhaving

Peter van Veen
2IF

SAMENSTELLING KABINET

Het Kabinet bestond in 2018 uit:

Anne Scheltema Beduin
Algemeen Directeur

Begin 2015 heeft TI-NL Anne Scheltema Beduin tot algemeen directeur (AD) benoemd. Anne heeft zich bezig gehouden met de inhoudelijke kant van projecten, vooral op het gebied van handhaving. Samen met de voorzitter onderhield zij contacten met relevante *stakeholders*.

Lotte Rooijendijk
Communications & Project Officer

Sinds januari 2016 is het kabinet van TI-NL versterkt met *Communications & Project Officer* Lotte Rooijendijk. Lotte heeft zich in 2018 met name bezig gehouden met de uitvoering van projecten waaronder klokkenluidersbescherming, onderzoek, redactie en communicatie.

Maarten van Schaik
Community & Fundraising Officer

Op 1 februari 2018 werd Maarten van Schaik aangesteld als *Community & Fundraising Officer* (contract bepaalde tijd). Maarten heeft zich beziggehouden met de acquisitie en betrokkenheid van individuele en institutionele leden.

Friederycke Haijer
Interim Directeur

Vanaf 1 juni 2018 t/m 14 oktober heeft Friederycke Haijer, tijdens het verlof van de AD, de functie van interim directeur vervuld voor 2,5 dag per week.

Linda Schut
Project Officer

Vanaf 1 juni 2018 t/m 30 november 2018 werd Linda Schut aangesteld als parttime Project Officer ter ondersteuning bij de uitvoering van projecten rondom klokkenluidersbescherming

Stagiairs

Vrijwilligers

STAGIAIRS

In 2018 hebben meerdere stagiairs zich ingezet voor TI-NL:

- 🌐 TRAC: Lodewijk Portielje
- 🌐 Algemeen: Jonne Biessels
- 🌐 Algemeen: Katinka Pennings

TI-NL is haar stagiairs erg dankbaar voor hun inzet en bijdrage aan de doelen van Transparency International Nederland in 2018. Hun enthousiasme en inspanning hebben TI-NL ook dit jaar weer verder gebracht. Zo is er hard gewerkt aan een nieuw TRAC-rapport en zijn er vele stukken geschreven voor op de website.

FINANCIËN EN FONDSEN

Conform de begroting had TI-NL in 2018 een negatief resultaat. In 2018 is namelijk geïnvesteerd in een nieuwe medewerker fondsenwerving en community en in het aanvragen en starten van nieuwe projecten. Dit heeft er onder andere toe geleid dat TI-NL begin 2019 besloten heeft een nieuwe aanpak voor fondsenwerving te kiezen, namelijk door middel van een commissie, waarbij de focus ligt op het werven van institutionele leden, projectfinanciering en institutionele en individuele donaties. Ook heeft dit ertoe geleid dat TI-NL eind 2018 een meerjarenproject is gestart (*Integrity Watch NL*), hetgeen gunstig is voor de financiële continuïteit. Hierom verwacht TI-NL de komende jaren weer neutraal resultaat te bereiken, met een verwachte toename aan budget van €35.000 per jaar.

De voornaamste inkomsten van TI-NL bestonden in 2018 uit de gift van Adessium (€65.000 in 2018), projectinkomsten (€82.730 in 2018), individuele lidmaatschapsgelden en giften (€11.606) en de inkomsten gegenereerd uit het Institutioneel Integriteitsforum (2IF) (€39.000). Daarnaast heeft TI-NL in 2018 bijdrages ontvangen voor lezingen en presentaties (€2.861) en inkomsten uit het lidmaatschap voor de jonge generatie tegen corruptie: Young TI (€555).

Verdere informatie omtrent financiën en fondsen kunt u vinden in de jaarrekening van 2018, en in de begroting en toelichting daarop in hoofdstuk IV van dit jaarverslag.

KASCOMMISSIE – TERMIJN 4 JAAR

Naam	Benoemd	Einde lopende termijn	Opmerkingen
Erika Marseille	28-01-2015	28-01-2023	2 ^e termijn
Alphons Ranner	21-09-2017	21-09-2021	1 ^e termijn

De Kascommissie inspecteert de jaarrekening van TI-NL en verschaft op ad hoc basis adviezen. De Kascommissie bestaat uit een tweetal leden van TI-NL: Erika Marseille en Alphons Ranner.

MONITORING & EVALUATIE

De *governance*-structuur van TI-NL geeft veelvuldig gelegenheid voor monitoring. Tijdens vergaderingen, ALV's, bijeenkomsten en rapportage-momenten doet TI-NL verslag van de ondernomen en geplande activiteiten en resultaten. Deze rapportagemomenten zorgen tevens voor mogelijkheden tot evaluatie. Het bestuur en de algemeen directeur evalueren in beginsel alle activiteiten en resultaten, om te leren wat goed gaat en wat verbetering behoeft.

Binnen de mondiale organisatie voert TI-S eens in de drie jaar een accreditatieprocedure uit op grond waarvan TI-NL moet aantonen te voldoen aan de eisen om de naam *Transparency International* te mogen gebruiken. De accreditatieprocedure bestaat uit een groot aantal vragen en uitgebreide verslaggeving. Een accreditatiecommissie binnen TI-S geeft vervolgens het bestuur van TI-S een aanbeveling over de accreditatie. Na de accreditatieprocedure te hebben doorlopen met het invullen van een uitgebreide vragenlijst en aanvullende verslaggeving, en een bezoek van het secretariaat, is TI-NL in 2018 opnieuw geaccrediteerd door het internationale TI-bestuur.

Verder is er nog specifieke controle door fondsen (Adessium) en andere verstrekkers van projectgelden (bijvoorbeeld Stichting Democratie & Media en de Europese Commissie). Ook hiervoor dient TI-NL aan meer of minder specifieke rapportageverplichtingen te voldoen. Dat gebeurde ook in 2018 naar tevredenheid.

Tot slot heeft er eind 2018 als onderdeel van een steekproef van de Belastingdienst, een boekenonderzoek plaatsgevonden bij TI-NL, waarbij de boeken van 100 willekeurige NGOs onder de loep werden genomen om na te gaan of ze de ANBI-status mogen dragen. De Belastingdienst

heeft naar aanleiding van het boekenonderzoek geconcludeerd dat dit in orde is en de ANBI-status van TI-NL kan worden voortgezet.

TI INTERNATIONAAL

Op organisatieniveau heeft TI-NL zich in 2018 internationaal ook geroerd. In het transformatieproces van TI-S heeft TI-NL input gegeven op de *governance* van TI-S en de wijze waarop nationale afdelingen betrokken worden bij het reilen en zeilen van de internationale organisatie (o.a. betere verslaglegging). Dit is tijdens de *Annual Membership Meeting* op 21 oktober 2018 uitvoerig aan bod gekomen (zie p. 29).

Door onze eigen strategie te implementeren draagt TI-NL bij aan de implementatie van de internationale strategie *Together against Corruption*.

SAMENWERKING MET TI-S, TI-EU EN ANDERE TI-AFDELINGEN

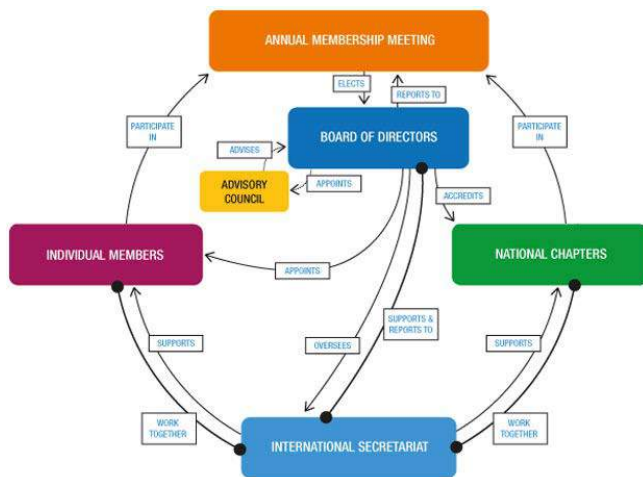
In 2018 is opnieuw en vaak constructief en positief contact geweest tussen TI-NL en TI-S. Zo heeft TI-NL samen met TI-S en een aantal andere afdelingen input gegeven op het voorstel van een EU-richtlijn voor klokkenluidersbescherming.

TI-NL heeft diverse malen bijgedragen aan werkzaamheden van TI-EU, het deel van TI-S dat zich in Brussel bevindt en zich richt op EU (brede) aangelegenheden, zoals op het gebied van *asset recovery*, *Ultimate Beneficial Ownership* (UBO), klokkenluidersbescherming en de verdere regulering van de lobby in Brussel. Er werden ook diverse bezoeken aan Brussel afgelegd, bijvoorbeeld in het kader van de hiervoor genoemde EU-richtlijn voor klokkenluidersbescherming en *asset recovery*.

Verder heeft TI-NL veelvuldig samengewerkt aan projecten, activiteiten en evenementen met andere TI-afdelingen, waaronder met TI-Ierland, TI-France en TI-Italië op het gebied van klokkenluidersbescherming, met TI-Rusland voor een 2IF-bijeenkomst, TI-Zwitserland over *asset recovery* en met TI-Slowakije voor een potentieel project op het gebied van lokale transparantie.

ANNUAL MEMBERSHIP MEETING 2018

Transparency International is een beweging die uit verschillende elementen bestaat: een wereldwijd netwerk van *chapters*, zoals TI Nederland, het internationale secretariaat, een raad van bestuur, individuele leden, een adviesraad en andere vrijwilligers. De beweging wordt bestuurd door het Transparency International Charter, het secretariaat.

Het uiteindelijke besluitvormende orgaan van TI is de jaarlijkse lidmaatschapsvergadering, waarin geaccrediteerde *chapters* en individuele leden samenkomen om kwesties te bespreken, resoluties aan te nemen en de Raad van Bestuur, het centrale bestuursorgaan, te kiezen.

Paul Vlaanderen (voorzitter TI-NL) en Peter van Veen (bestuurslid TI-NL) namen op 21 oktober 2018 deel aan de jaarlijkse ledenvergadering van Transparency International (*Annual Membership Meeting* - AMM) in Kopenhagen. Naast de thematische sessies over corrupte geldstromen, politieke partijfinanciering en politieke integriteit was een belangrijk agendapunt tijdens de AMM de *governance* van TI-S. Zo is er gesproken over de onafhankelijkheid van bestuursleden, de relatie tussen het internationale bestuur en de nationale TI-afdelingen, de rol van de individuele leden en over de positie van de oprichter en medeoprichters.

Tenslotte is er gestemd over resoluties. Voorafgaand aan de AMM kunnen resoluties worden ingebracht door TI-leden. Tijdens de AMM 2018 heeft TI-NL tezamen met TI-Duitsland en TI-Frankrijk een resolutie ingediend ten aanzien van de bescherming van journalisten en hun werk: "Wij dringen er bij de staten op aan het leven, de rechten en de vrijheid van alle burgers te beschermen, in het bijzonder maar niet beperkt tot journalisten, mensenrechtenverdedigers en klokkenluiders, om informatie over gevallen van corruptie aan te vragen, te ontvangen, te analyseren en te publiceren. Onderzoek door niet-gouvernementele actoren is van cruciaal belang voor het aan het licht brengen van machtsmisbruik, met name in landen waar autoriteiten niet in staat of niet bereid zijn om dit te doen." Deze resolutie is met algemene stemmen aangenomen.

IV. VOORUITBLIK

Voor TI-NL begint 2019 met een nieuwe strategie. Omdat we de afgelopen jaren zijn gegroeid, in omvang, ledenaantal en invloed, hebben we steeds meer activiteiten kunnen ondernemen. Met die groei is ook de behoefte aan verduidelijking van onze signatuur ontstaan, zonder daarbij onze sterke band met de internationale organisatie te veranderen of de oude koers al te ver te verleggen.

Daarom hebben wij de [strategie 2019-2022](#) (vastgesteld in december 2018) ontwikkeld die de prioriteiten voor de komende jaren beschrijft. Deze strategie is het product van consultatie met onze (institutionele) leden en andere *stakeholders*. Voor TI-NL belangrijke onderwerpen zullen onverminderd aandacht krijgen, zoals klokkenluiders- en bronbescherming, verantwoord lobbyen en handhaving van anti-corruptie wet- en regelgeving binnen en buiten Nederland. Speciale aandacht zal worden gegeven aan de bijzondere verantwoordelijkheid van Nederland als doorstroomland van grote geldstromen in de context van witwassen en belastingontduiking en transparantie van schikkingen en genoegdoening voor slachtoffers. Andere onderwerpen betreffen integriteit in de politiek, zowel bij de wetgevers als uitvoerders van beleid, het functioneren van de rechterlijke macht en de Nederlandse implementatie van de *Sustainable Development Goals* (SDGs).

Met deze strategie zet TI-NL een volgende stap in haar missie corruptie aan te pakken en transparantie, integriteit en verantwoording in de Nederlandse samenleving in den brede te bevorderen. Een samenleving die zich moet positioneren in een zeer snel veranderende wereld: een globaliserende wereld met winnaars en teveel verliezers, klimaatzorgen die nog nauwelijks in concrete maatregelen zijn omgezet, ongelijkheid tussen en binnen landen, lage groeicijfers in de 'oude rijke landen', machtsverschuiving van 'west' naar 'oost', robotisering, etc. Dat bewegende krachtenveld geeft nieuwe uitdagingen aan het bestrijden van uitwassen ervan, inclusief corruptie.

TI-NL zal aan de hand van de nieuwe strategie regelmatig haar missie, visie en waarden bespreken met haar *stakeholders*. De concrete implementatie van de strategie zal waar nodig worden aangepast aan de eventueel gewijzigde realiteit of een voortschrijdend inzicht. TI-NL dankt haar leden, institutionele leden, donateurs en contacten van harte voor hun bijdrage aan de activiteiten die TI-NL de afgelopen jaren heeft kunnen ontplooiën. TI-NL zet deze samenwerking de komende jaren graag voort om samen integriteit, inzichtelijkheid en toerekenbaarheid in de Nederlandse samenleving verder te bevorderen.

BEGROTING

De begroting voor 2019, 2020 en 2021 ziet er als volgt uit:

<u>Boekjaar</u>	<i>Begroting 2021</i>	<i>Begroting 2020</i>	<i>Begroting 2019</i>
Opbrengsten			
Contributies en giften individuele leden	14.000	12.500	11.000
Contributies Young TI leden	700	650	600
Contributies Institutionele leden	55.000	50.000	45.000
Institutionele giften en donaties	60.000	70.000	70.000
Projectinkomsten	170.000	140.000	110.000
Overige inkomsten	3.200	3.000	2.800
Rente opbrengsten	-	-	-
Totaal opbrengsten	302.900	276.150	239.400
Kosten			
Personeelskosten	246.000	212.000	178.100
Verenigingskosten	4.600	4.350	4.000
Projectkosten – overig	25.000	33.000	31.000
Kantoorkosten	18.500	18.500	18.500
Algemene kosten	8.500	8.000	7.500
Afschrijvingen	300	300	300
Som der kosten	302.900	276.150	239.400
Overige baten en lasten	-	-	-
Saldo inkomsten en uitgaven	-	-	-
Exploitatieresultaat	-	-	-

TOELICHTING OP DE BEGROTING

Het behoud van gediversifieerde financiering is onmisbaar voor het waarborgen van het bestaan en de onafhankelijkheid van TI-NL. Daarnaast is behoud en verdere uitbouw van onze financiering onmisbaar om de in onze strategie genoemde doelen te kunnen bereiken. Mede hierom heeft het bestuur begin 2019 besloten een commissie fondsenwerving samen te stellen. De commissie zal een voortrekkersrol vervullen op het vlak van fondsenwerving en met een concreet plan komen hoe de continuïteit van TI-NL gewaarborgd zal worden. Ook is ervaring met fondsenwerving een belangrijke functie-eis voor de nieuw te werven directeur.

Onze strategie is erop gericht een combinatie van financieel bijdragende partners aan ons te binden, zoals stichtingen, ondernemingen, de EU, overheidsinstellingen, individuen en leden. Binnen deze financieringsstromen proberen we zoveel mogelijk een balans te vinden tussen project- en programmafinanciering (om specifieke thema's aan te kunnen pakken) en ongeoormerkt geld (dat wij kunnen investeren in innovatie en ontwikkeling). We denken dat onze recent aangenomen strategie voldoende handvatten biedt om partners aan ons te binden, omdat onze strategie thematische keuzes maakt maar ook duidelijk inzet op het versterken van onze naam bij het Nederlandse publiek en het breed uitdragen van onze boodschap. Dat laatste heeft primair als doel om de samenleving bewuster te maken van corruptie(risico's), maar is dus ook een belangrijk middel om nieuwe partijen bij ons werk te betrekken.

Vergroting van het budget zal naar verwachting met name plaatsvinden door projectgelden, het vergroten van het ZIF van TI-NL en het werven van institutionele en individuele donaties. TI-NL heeft met name interesse in projecten die een langere looptijd hebben. Hierbij kan gedacht worden aan projecten die met meerdere afdelingen van TI tegelijk worden aangevraagd (bijvoorbeeld bij de Europese Commissie). TI-NL blijft bovendien zoeken naar nieuwe particuliere fondsen om mee samen te werken. De verwachting is dat (potentiële) partners met name project- en programmafinanciering kunnen bieden, hetgeen ook weerspiegeld is in de meerjarenbegroting. Dat doet niet af aan ons doel waar mogelijk ook de ongeoormerkte financiering verder te versterken.

Ten aanzien van 2019 is een groot deel van de begrote inkomsten reeds gerealiseerd. Van de begrote €110.000 aan de projectinkomsten is €85.000 reeds in 2017 en 2018 zeker gesteld. Het is onze ervaring dat de contributies van institutionele conform begroting binnenkomen (€45.000). Individuele contributies zijn terughoudender begroot (€11.000). Het bedrag dat bij institutionele

donaties is weergegeven (€70.000) is nog niet zeker, maar wel opgenomen omdat de gesprekken daaromtrent in een vergevorderd stadium zijn.

In onze nieuwe strategie is bovendien meer aandacht voor publieke corruptie (de wens dit te doen kwam mede naar voren uit de consultatieprocedure). In het verleden hebben wij van de Nederlandse overheid (het Ministerie van Justitie en Veiligheid) subsidie ontvangen voor onze *National Integrity System* (NIS-)studie. We zullen onze nieuwe strategie ook inzetten als middel om met verschillende ministeries te praten over (financiering van onderzoek naar) integriteitskwesties in Nederland (uiteraard met behoud van onze onafhankelijkheid; dat geldt overigens uiteraard in alle gevallen).

Daarnaast is besloten een Comité van Aanbeveling in het leven te roepen, waarvoor een aantal inspirerende mensen met bijzondere expertise uitgenodigd is, op voordracht van het gehele bestuur. Door middel van de bijdrage van dit Comité en het netwerk van haar leden beogen wij onze stem wellicht luider te kunnen laten horen in het publieke debat en onze zichtbaarheid in Nederland verder te vergroten. Dat zou bij moeten dragen aan mogelijkheden tot een verbreding van de financiering op termijn. Meer inhoudelijk verbreedt TI-NL met dit Comité uiteraard ook haar blik ten aanzien van de mogelijkheden van corruptiebestrijding en daaraan gerelateerde kwesties.

TI-NL blijft streven naar een gezonde en stabiele financiële huishouding met het oog op de vereiste continuïteit van de organisatie.

Transparency International Nederland
Mauritskade 64
1092 AD Amsterdam
Nederland

communicatie@transparency.nl

www.transparency.nl

www.facebook.com/transparencynl

www.twitter.com/transparencynl

www.linkedin.com/company/transparency-international-nederland/

